ESHITISHDA NUQSONI BO‘LGAN BOLALARNI INKLYUZIV TA’LIMGA JALB QILISHDA OTA-ONALAR XAMKORLIGI

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti
Maxsus pedagogika yo‘nalishi 4-bosqich talabasi
To‘xtaboyeva Inobat Norsoat qizi

Nogiron bolali oila - bu alohida maqomga ega bo‘lgan oila, uning xususiyatlari va muammolari nafaqat uning barcha a’zolarining shaxsiy xususiyatlari va ular o‘rtasidagi munosabatlarning tabiati, balki bolaning muammolarini hal qilish bilan bandligi, oilaning tashqi dunyodan yaqinligi, aloqa etishmasligi va tez-tez ishlamasligi bilan belgilanadi. ona, ammo eng muhimi - nogiron bolaning oilasidagi o‘ziga xos vaziyat, bu uning kasalligi bilan bog‘liq.

Ota-onalar bilan ishlashning maqsadi - bu bola rivojlanishining individual va yoshiga xos xususiyatlari, kam rivojlanganligi sabablari, bolalar bilan munosabatlarda noto‘g‘ri ota-ona pozitsiyasining bolaning sog‘lig‘i buzilishiga ta’siri. Pedagogik yordamning natijasi quyidagilar bo‘lishi kerak: ota-onaning bolani bilishi va tushunishi, uni boricha qabul qilishi.

Oila bilan olib boriladigan pedagogik ish uchta blokni o‘z ichiga oladi: ta’lim, maslahat va to‘g‘ri tuzatish ishlari.

Ta’lim va tarbiyaviy:

Oila bilan ishlashning ta’lim blokining vazifasi ontogenezning buzilishiga olib kelgan faktlar va sabablar bilan, bola aqliy xususiyatlari bilan, bola rivojlanishining asosiy qonunlari bilan tanishishdan iborat. Ota-onalarning psixologik-pedagogik savodsizligini yo‘q qilish uchun "Ota-onalar ma’ruzalari", "Oila o‘qituvchilari klublari", "Ota-onalar seminarlari" tashkil etiladi, bu erda quyidagi masalalarni muhokama qilish mumkin:

- ota-onalarning psixologik va pedagogik qobiliyatsizligini bartaraf etish;
- defektologlar, o‘qituvchilar, o‘qituvchilar, mahalla va boshqa tashkilotlar bilan yaqin aloqalarni o‘rnatish;

- muammoli bola bilan ham, oddiy bolalarni tarbiyalash bilan ham boshqa oilalar bilan o‘zaro munosabatlarni tashkil etish;

- ijtimoiy va madaniy tadbirlarda ishtirok etish.

Maslahat: maslahat bloki oila bilan ishlashning individual shakli bilan ifodalanadi. "Ota-onalar uchun maslahat markazlari", "Ishonch telefonlari" ni tashkil etish ota-onalarga o‘zlarini qiziqtirgan savollarga javob topishda, oilada qulay munosabatlarni o‘rnatish bo‘yicha tavsiyalar tizimini olishga yordam berishi kerak.

Tuzatish ishlarining o‘zi oilada bolaning rivojlanishi uchun maqbul sharoitlarni yaratishga qaratilgan. Ushbu blok quyidagilardan foydalanadi:

- har bir oila a’zosi bilan, ikkala ota-onasi bilan, butun oila bilan suhbat; - oilaviy psixoterapiya;

- ota-onalar va bolalar uchun o‘yin seanslari;

- ota-onalar bilan, bolalar bilan guruh darslari;

- ota-onalar uchun o‘z-o‘ziga yordam guruhlarini tashkil etish;

- ota-onalarning bolalar bilan birgalikdagi kechalarini (ishlarini) o‘tkazish.

Ushbu yo‘nalishda biz quyidagi texnologiyani amalga oshirish mumkin:

- aqliy qobiliyati cheklangan bolalarni tarbiyalayotgan ota-onalar bilan ishlashda defektolist-pedagoglarning ijtimoiy-psixologik vakolatlarini oshirish;

- oilada bolalarga inklyuziv yo‘naltirilgan ta’lim berish bo‘yicha ota-onalar uchun seminarlar o‘tkazish;

- aqliy qobiliyati cheklangan bolalarni tarbiyalayotgan ota-onalar bilan inklyuziv ta’lim bo‘yicha individual munozaralarni tashkil etish;

- intellektual nuqsonli bolalarni birgalikdagi kompleks ta’limning individual rejalarini ishlab chiqish va amalga oshirish.

- ota-onalarning pedagogik savodxonligini, xususan ularning aqliy qobiliyati cheklangan bolalarni inklyuziv o‘qitish haqidagi g‘oyalarini ochib berish.

- inklyuziv ta’limni qabul qilishga hissa qo‘shadigan ota-onalar bilan ishlashning eksperimental pedagogik texnologik modeli, xususan, engil aqliy qoloq bolalarni sog‘lom tengdoshlar muhitiga qo‘shish.

- anketalar va testlarni ishlab chiqish, eksperiment bosqichini aniqlab, ota-onalar va o‘qituvchilarni sinovdan o‘tkazish, testdan o‘tkazish va so‘roq qilish.

- anketalar va testlarni qayta ishlash, ota-onalar va o‘qituvchilar bilan ishlashning pedagogik texnologiyasining nazariy modelini aniqlashtirish, dasturlarni ishlab chiqish, o‘quv tajribasini o‘tkazish

- pedagogik eksperimentning nazorat bosqichini o‘tkazish, anketa va test ma’lumotlarini qayta ishlash, olingan ma’lumotlarni nazariy tushunish, materiallarni umumlashtirish va o‘rganish bo‘yicha xulosalarni shakllantirish.

Defektolog, ota-onalarga maslahat berib, ishonchni o‘rnatadi, stressni yengillashtiradi, ota-onalarga xushmuomalalik bilan bolani o‘quv dasturini o‘rganishning o‘ziga xos xususiyatlari to‘g‘risida xabar beradi, bolaning uydagi va maktabdagi xulq-atvoridagi muammolarni bartaraf etish bo‘yicha tavsiyalar beradi, shuningdek do‘stona munosabatlarni o‘rnatish bo‘yicha maslahat beradi. sinfdoshlar va ularning ota-onalari (ota-onalar qo‘mitasi).

O‘qituvchi, o‘qituvchi, o‘qituvchi bola rivojlanishining o‘ziga xos xususiyatlarini bilishi kerak, ularning faoliyati ta’lim dasturini bola tomonidan o‘zlashtirilishini va uning shaxsiyatining uyg‘un rivojlanishini ta’minlashga, bola va tengdoshlari o‘rtasida aloqalarni o‘rnatish va kengaytirishga qaratilgan.

O‘zbekistonda eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalarni inklyuziv ta’limga jalb etish pedogogik shart-sharoitlari, ularning o‘ziga xos xususiyatlari, nuqson turi, darajasi va sinfdagi bolalar sonini e’tiborga olgan holda tashkil qilinadi. Avvalo shuni ta’kidlash joizki, o‘quvchilarning yoshlari bir xil bo‘lsada, lekin ular bir birlariga o‘xshamaydilar. Barcha bolalarning individual psixologik, shaxs xususiyatlari, qabul qilish darajasi, zehn va idroki turlichadir.

Ya’ni ushbu ta’lim alohida bolani o‘zgartirish yoki tuzatishni emas, balki o‘quv hamda ijtimoiy muhitni shu bolaning imkoniyatlariga moslashtirishni ko‘zlaydigan ta’limdir. Inklyuziv ta’lim sharoitida o‘qitish jarayonida turli metodlardan foydalaniladi. Bu metodlar, birinchi navbatda, rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilarning fiziologik va psixologik xususiyatlaridan kelib chiqadi.

Rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan bolalarni o‘qitish jarayonida foydalaniladigan metodlarni shartli ravishda ikki guruhga bo‘lamiz: umumiy, maxsus metodlardan foydalaniladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

O‘zbekiston Respublikasi «Nogironlar huquqini ijtimoiy himoyalash to‘g‘risida”gi Qonun -1991 yil.

“Imkoniyati cheklangan bolalar va o‘smirlar uchun inklyuziv ta’lim to‘g‘risida muvaqqat Nizom”- XTV 234-sonli buyrug‘i- 2005 yil 19 sentyabr.